

Okul Öncesi Dönemde Ebeveyn Tutumları ve Baba Katılımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi *

Sibel YOLERİ¹ , İrem KÖLEOĞLU²

¹(Sorumlu yazar) Doç. Dr., İzmir Demokrasi Üniversitesi, sibel.yoleri@idu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-7802-2352.

²Yüksek Lisans Öğrencisi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, iremkole61@gmail.com, ORCID ID: 0009-0005-7108-0508.

Makale Bilgisi	ÖZET
Geliş Tarihi: 30.07.2024	<p>Bu çalışmanın amacı okul öncesi dönemde ebeveyn tutumları ve baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İzmir ili Konak ve Karabağlar ilçelerinde bulunan anaokulları ve anasınıflarına devam eden 4-6 yaş arası çocukların babaları oluşturmuştur. Ebeveyn tutumları ve baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi adına babalara Demografik Bilgi Formu, Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Baba Katılım Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre Baba Katılım Ölçeğinin “Keyfi Meşguliyet” alt boyutu babanın eğitim düzeyi ve aile tipine göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Araştırmaya dahil edilen ölçeklerin alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde Baba Katılım Ölçeği ile Ebeveyn Tutum ölçeği alt boyutlarından olan “Demokratik Tutum” arasında orta düzeyde negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucuna göre baba katılımı arttıkça demokratik tutum azalmaktadır. Ebeveyn Tutum Ölçeğinin demokratik tutum, otoriter tutum, aşırı koruyucu tutum ve izin verici tutum alt boyutlarının baba katılımı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.</p> <p>Anahtar Sözcükler: Ebeveyn tutumları, baba katılımı, okul öncesi dönem</p>
Kabul Tarihi: 17.10.2024	
© UEAD 2024 Tüm hakları saklıdır.	

Investigation of the Relationship Between Parental Attitudes and Father's Involvement in Preschool Period

Article Information	ABSTRACT
Received: 30 July 2024	<p>The aim of this study is to investigate the relationship between parental attitudes and father involvement in the preschool years. In line with its purpose, the study was designed as a case study using quantitative research methods. The study group of the research consists of fathers of 4–6-year-old children attending preschools and kindergartens in Konak and Karabağlar districts of İzmir province. In order to examine the relationship between parental attitudes and father involvement, a Demographic Information Form, a Parental Attitudes Scale and a Father Involvement Scale were applied to the fathers. According to the results of the study, the arbitrary preoccupation sub-dimension of the Father Involvement Scale shows that there is a significant difference according to the father's education level and family type. When the relationship between the sub-dimensions of the scales included in the study was examined, it was found that there was a moderate negative relationship between the Father Involvement Scale and democratic attitude, which is one of the sub-dimensions of the Parental Attitude Scale. According to the results of the research, as father involvement increases, democratic attitude decreases. It was concluded that the democratic attitude, authoritarian attitude, overprotective attitude and permissive attitude sub-dimensions of the Parental Attitude Scale have a significant effect on father involvement.</p> <p>Keywords: Parental attitude, father participation, preschool period</p>
Accepted: 17 October 2024	
© UEAD 2024 All rights reserved.	

DOI: 10.32960/uead.1525071

Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi

Kaynakça Gösterimi: Yoleri, S., & Köleoğlu, İ. (2024). Okul öncesi dönemde ebeveyn tutumları ve baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 8(2), 206-221.

Citation Information: Yoleri, S., & Köleoğlu, İ. (2024). Investigation of the relationship between parental attitudes and father's involvement in preschool period. *National Journal of Education Academy*, 8(2), 206-221.

1. GİRİŞ

Ebeveynlik ile ilgili alanyazında annelere kıyasla babalara çok daha az ilgi gösterilmesine rağmen, araştırmalar babaların çocukların sağlıklı gelişimini ve iyi oluşunu desteklemedeki önemini açıkça ortaya koymaktadır (Güven, 2019; Karabulut & Şendil, 2018; Özyürek vd., 2018; Sarkadi vd., 2008; Uzun & Baran, 2019). Babanın destekleyici katılımı, babalarıyla olumlu ilişkiler içinde olmak ve babalarından sevgi görmek çocuklar açısından pek çok olumlu sonuç doğurmaktadır. Şöyle ki, bu çocukların duygusal sorunlarla daha kolay başa çıkabildikleri, akranlarla ve diğer yetişkinlerle daha uyumlu ilişkiler kurabildikleri tespit edilmiştir. Öte yandan baba katılımının; çocukların akademik başarısı, sosyal- duygusal gelişimleri, bilişsel gelişimleri ve davranışları üzerinde olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir (Arslan & Durmaz Kandaz, 2004; Belli vd., 2021; Green, 2001; Tandon vd., 2014; Torres vd., 2014; Wilson & Prior, 2011). Baba katılımının çocuklar üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koyan bu çalışmaların sonuçları ve günümüzde değişen toplumsal yapı ve kadının iş hayatında daha aktif yer alması sonucunda baba katılımı giderek önem kazanmıştır (Pekel Uludağlı, 2017; Tamis-LeMonda vd., 2012; Tezel Şahin & Özbey, 2007).

Baba katılımı; babanın çocuğun geleceğini planlamasını, çocuğun bakım faaliyetleri ile ilgili olmasını, çocuğu korumasını, çocuğu ile vakit geçirmesini kısaca babanın çocuğun yaşantısına katılımını ifade etmektedir (Plantin vd., 2003). Literatürde incelendiğinde baba katılımı hakkında ortaya konulan çeşitli modeller olduğu görülmektedir. En çok kabul gören modellerden biri olan Lamb ve diğerlerinin (1985) baba katılım modeline göre baba katılımı; etkileşim, ulaşılabilirlik ve sorumluluk olmak üzere üç boyuttan meydana gelmektedir. Baba katılım modelinin etkileşim boyutu baba ile çocuklarının etkili bir biçimde zaman geçirmesini, ulaşılabilirlik boyutu babanın çocuğun ihtiyaç duyduğu anlarda ulaşılabilir olmasını ve sorumluluk boyutu ise babanın çocuklarının ihtiyaçları ile ilgilenmesi olarak tanımlanmaktadır (Cabrera vd., 2000; Lamb vd., 1985). Palkovitz'e (2002) göre ise baba katılımı modeli duygusal, bilişsel ve davranışsal bileşenlerden oluşmaktadır. Bu bileşenler, maddi destek sağlama, iletişim, çocuğu denetleme, bakım sağlama, duygusal destek sağlama, çocukların ilgi alanlarını paylaşma, çocukların geleceğine yönelik planlama yapma, ulaşılabilir olma ve çocuklar ile aktiviteler yapma kategorilerinden meydana gelmektedir. Türkiye'de baba katılımı ile ilgili olarak Sımsıkı ve Şendil (2014) tarafından yapılan çalışmada Lamb ve diğerlerinin (1985) baba katılım modelindeki etkileşim boyutu "keyfi meşguliyet", ulaşılabilirlik boyutu "ilgi ve yakınlık", sorumluluk boyutu ise "temel bakım" olarak isimlendirilmiştir (Sımsıkı ve Şendil, 2014). Ölçeğin "Keyfi Meşguliyet (KM)" alt boyutu baba ve çocuğun birlikte geçirdiği serbest zaman etkinliklerini ve çocuklar ile oynan çeşitli oyunları, "İlgi ve Yakınlık (İY)" alt boyutu çocuğun yaşamına karşı ilgi ve yakınlık duymayı, çocuğa sözel veya fiziksel olarak sevgi göstermeyi ve "Temel Bakım (TB)" alt boyutu ise çocuğun fiziksel bakımının sağlanarak temel ihtiyaçlarının giderilmesini içermektedir (Sımsıkı & Şendil, 2014). Bu çalışmada Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ)'nden faydalandığı için Sımsıkı ve Şendil'in (2014) tanımları kullanılmıştır.

Alanyazında baba katılımına etki eden bazı faktörler olduğu ifade edilmektedir. Yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda baba katılımının; babanın eğitim seviyesi (Poyraz, 2007; Telli & Özkan, 2016), çalışma koşulları (Deleş & Kaytez, 2020; Dökmen, 2016), babalık rolü algıları (Kuruçırak, 2010), çocuk sayısı (Juhari vd., 2013), aile yapısı (Izci & Jones, 2021) ve ebeveyn tutumu (Sımsıkı, 2011) gibi etkenlere bağlı olarak değişim gösterdiği tespit edilmiştir.

Baba katılımına etkisi olduğu düşünülen ebeveyn tutumları, Baumrind'e (1966) göre otoriter, demokratik, izin verici tutum olmak üzere üç boyut, Maccoby ve Martin'e (1983) göre otoriter, demokratik, izin verici-hoşgörülü ve izin verici-ihmkar olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Karabulut Demir ve Şendil (2007) ise ebeveyn tutumlarını, demokratik otoriter tutum, aşırı koruyucu ve izin verici tutum olmak üzere dört boyutta incelemiştir. Demokratik tutum çocuğun bireyselliğini destekleyerek fikirlerini açıkça ifade etmesini teşvik etmeyi, otoriter tutum çocuğun birey olduğunu kabul etmeyerek kontrolün yüksek olmasını, aşırı koruyucu tutum çocuğun sürekli korumaya ihtiyaç duyduğunu savunmayı ve çocuğa sorumluluk vermemeyi, izin verici tutum ise çocuğa özgürlük tanıyarak her yaptığı davranışa hoşgörülü yaklaşmayı içermektedir (Karabulut & Şendil, 2008; Şendil vd., 2023).

Ebeveyn tutumları ve baba katılımı birbiri ile ilişkili ve birbirlerini doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen kavramlar olarak görülmektedir (Karabulut & Şendil, 2018; Pleck, 2010). Ebeveyn tutumu ile baba katılımı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalarda demokratik ve izin verici tutum benimseyen babaların duygusal destek, fiziksel oyun ve empati gibi baba katılımı boyutlarında daha yüksek puan aldıkları, otoriter tutum benimseyen babaların ise diğer ebeveyn tutumuna sahip babalara göre daha düşük puana sahip oldukları tespit edilmiştir (Paquette vd., 2000; Semiz & Ören, 2024).

1.1. Problem Durumu

Yapılan bu çalışma alanyazında mevcut olan bazı eksikliklere değinmektedir. Alanyazın incelendiğinde ebeveyn tutumu ve aile katılımı arasındaki ilişkiden ve ebeveyn tutumunun çocuklar üzerindeki etkilerinden sıklıkla bahsedilmiş olduğu (Alibeyoğlu, 2009; Aydoğdu & Dilekmen, 2016; Dirik vd., 2014; Özcan, 1996) ancak ebeveyn tutumu ve baba katılımı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir (Karabulut & Şendil, 2018; Simsıkı, 2011). Mevcut çalışma okul öncesi dönemde ebeveyn tutumu ve baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçladığı için çalışmanın alanyazında bulunan boşlukları dolduracağı ve daha sonra yapılacak olan çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Öte yandan yine baba katılımını etkilediği düşünülen baba ve çocuğa ait bazı özellikler ele alınmıştır. Yukarıdaki açıklamalara dayalı olarak bu çalışmanın amacı kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Baba katılımı demografik özelliklere göre farklılık göstermekte midir?
2. Okul öncesi dönemde ebeveyn tutumu ile baba katılımı arasındaki ilişki nasıldır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde okul öncesi dönemde ebeveyn tutumu, demografik özellikler ve baba katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanan çalışmanın araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine yönelik bilgiler sunulmaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada okul öncesi dönemde ebeveyn tutumu ve demografik özelliklerin baba katılımı ile arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı doğrultusunda nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, birden fazla değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik yapılan tarama yaklaşımıdır (Karasar, 2011).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu İzmir ili Konak ve Karabağlar ilçesinde ikamet eden, okul öncesi eğitime devam eden ve 4-6 yaş aralığında çocuğu olan 70 baba oluşturmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabilir örneklem yoluyla çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan babaların demografik özelliklerine ilişkin istatistikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler

		n	%
Çalışma Durumu	Özel	55	78,6%
	Kamu	15	21,4%
Eğitim Düzeyi	İlkokul	8	11,4%
	Ortaokul/ Lise	29	41,4%
	Ön lisans ve üzeri	33	47,2%
Çocuk Yaşı	4 yaş	8	11,4%
	5 yaş	32	45,7%
	6 yaş	30	42,9%
Çocuk Cinsiyeti	Kız	34	48,6%
	Erkek	36	51,4%
Aile Tipi	Tek ebeveynli aile	6	8,6%
	Çekirdek aile	52	74,3%
	Geniş aile	12	17,1%

Tablo 1’e göre araştırma kapsamına dahil edilen babaların %78,6’sı (55) özel sektörde, %21,4’ü (15) kamu sektöründe çalışmaktadır. Babaların %11,6’sı (8) ilkokul, %40,6’sı (28) ortaokul/lise ve %47,8’i (33) ise ön lisans ve üzeri eğitim seviyelerine sahiptir. Araştırma kapsamına dahil edilen babaların %48,6’sının (34) kız, %51,4’ünün (36) erkek çocuğa sahip olduğu tespit edilmiştir. Babaların sahip olduğu çocukların %11,4’ü (8) 4 yaşında, %45,7’si (32) 5 yaşında ve %42,9’u (30) 6 yaşındadır. Katılımcıların %8,6’sı (6) tek ebeveynli aileye, %74,3’ü (52) çekirdek aileye ve %17,1’i (12) geniş aileye mensuptur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu araştırmacılar tarafından tasarlanmıştır. Mevcut formda baba yaşı, çocuk yaşı, baba çalışma durumu, aile tipi, baba eğitim seviyesi ve çocukların cinsiyetlerine yönelik sorular yer almaktadır.

Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ): Bu çalışmada babaların katılım oranını belirlemek amacıyla Sımsıkı ve Şendil (2014) tarafından geliştirilen Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) kullanılmıştır. Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ), 3-6 yaş arasında çocuğu olan babaların çocuklarıyla birlikte ne tür etkinliklere ne kadar sıklıkta katılım sağladıklarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (Sımsıkı & Şendil, 2014). Ölçek “Keyfi Meşguliyet” (KM) alt boyutu 17 maddeden, “İlgi ve Yakınlık” (İY) alt boyutu 12 maddeden ve “Temel Bakım” (TB) alt boyutu 8 maddeden olmak üzere 3 alt boyuttan ve 37 maddeden oluşmaktadır. Beşli Likert türünde olan ölçekteki maddeler “Her zaman böyledir” (5 puan), “Çoğunlukla böyledir” (4 puan), “Bazen böyledir” (3 puan), “Nadiren böyledir” (2 puan), “Hiçbir zaman böyle değildir” (1 puan) şeklinde puanlanmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarının güvenilirliğinin hesaplanmasında Cronbach Alfa katsayıları, Keyfi Meşguliyet alt boyutu için .89 puan; Temel Bakım alt boyutu için .83 puan; İlgi ve Yakınlık alt boyutu için .85 puan ve Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) toplam puanı .92 olarak tespit edilmiştir (Sımsıkı & Şendil, 2014).

Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ): Çalışmada kullanılan Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) Demir Karabulut ve Şendil (2008) tarafından geliştirilmiştir. Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) geliştirilirken

Baumrind (1966) ve Maccoby ve Martin'in (1983) yaklaşımlarından ilham alınmıştır. Ölçek, demokratik tutumu (17 madde), otoriter tutumu (11 madde), aşırı koruyucu tutumu (9 madde) ve izin verici tutumu (9 madde) belirleyen dört alt boyuttan ve toplam 46 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beşli likert tarzında oluşturulmuştur. “Her zaman böyledir” 5 puan, “Çoğunlukla böyledir” 4 puan, “Bazen böyledir” 3 puan, “Nadiren böyledir” 2 puan ve “Hiçbir zaman böyle değildir” 1puan olarak hesaplanmaktadır. Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının sonucunda Cronbach Alfa değerleri Demokratik boyut için .83, Otoriter boyut için .76, Aşırı Koruyucu boyut için .75 ve İzin Verici boyut için .74 olarak tespit edilmiştir (Demir Karabulut & Şendil, 2008).

Tablo 2. Araştırmaya Dahil Edilen Ölçekler ve Ölçeklerin Alt Boyutlarına Ait Cronbach Alpha Değerleri

	Cronbach's Alpha
Baba Katılım Ölçeği	
Keyfi Meşguliyet	0,901
İlgi ve Yakınlık	0,901
Temel Bakım	0,896
Ebeveyn Tutum Ölçeği	
Demokratik Tutum	0,926
Otoriter Tutum	0,712
Aşırı Koruyucu Tutum	0,787
İzin Verici Tutum	0,748

Tablo 2’de baba katılım ölçeği, ebeveyn tutum ölçeği ve alt boyutlarına ait Cronbach alfa değerleri gösterilmiştir. Cronbach alfa değerinin 0.70’in üzerinde olması güvenilir olduğu anlamına gelmektedir (George & Mallery, 2003). Ölçekler ve alt faktörlerine verilen cevapların güvenilir olduğu görülmektedir.

2.4. Araştırmanın Etik Konuları

Çalışma İzmir Demokrasi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu (02.06.2023, 2023/08-01) tarafından onaylanmıştır.

2.5. Verilerin Toplanması

Çalışmanın verilerinin toplanması amacıyla İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli araştırma izinleri temin edilerek araştırma yapılacak okullara izinler iletilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden okullardaki yöneticiler ve öğretmenler ile görüşülerek çalışmaya dahil olabilecek babalara nasıl ulaşılacağı belirlenmiştir. Uygulanacak olan ölçekler ve gönüllü katılım formları öğretmenler aracılığıyla babalara iletilmiştir. Dağıtılan formların toplanması sürecinde yine öğretmenlerden destek alınmıştır. Toplanan formlar araştırmacılar tarafından teslim alınarak analizine başlanmıştır.

2.6. Verilerin Analizi

Veriler Excel programında düzenlendikten sonra SPSS 29.0 IBM ile analiz edilmiştir. Kategorik değişkenler frekans ve yüzde değerleri ile sayısal veriler ise ortalama standart sapma ve medyan değerleri ile gösterilmiştir. Analizlere başlamadan önce verilerin normal dağılıma uygunluğu Skewness ve Kurtosis değerleri ile incelenmiştir. Ancak çalışmada yer alan değişkenlere ait gözlem değerlerinin 30’un altında olması sebebiyle analizler parametrik olmayan testler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İki grup arasındaki verilerin analizi için Mann-Whitney U Testi, ikiden fazla grup olan değişkenler ile ölçekler arasındaki farklılığın analizi için Kruskal-Wallis testinden faydalanılmıştır. İki den fazla grup bulunan analizlerde farklılığın anlamlı çıkması durumunda Bonferroni düzeltmeli Posthoc testi uygulanmıştır. Sayısal veriler

arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon testi ile analiz edilmiştir. Tüm testler için anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ alınmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda okul öncesi dönemde ebeveyn tutumu ve demografik özelliklerin baba katılımı ile ilişkisinin incelenmesine yönelik bulgular 8 başlık altında toplanarak bu bölümde sunulmuştur.

3.1. Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) ve Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)'nin Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Tablo 3. Araştırmaya Dahil Edilen Ölçekler ve Alt Boyutlarına Ait Skewness ve Kurtosis Değerleri ile Normallik Varsayımının Test Edilmesi

	Skewness	Kurtosis
Baba Katılım Ölçeği	-0,739	0,156
Keyfi Meşguliyet	-0,438	-0,326
İlgi ve Yakınlık	-1,584	2,409
Temel Bakım	-0,304	-1,133
Ebeveyn Tutum Ölçeği		
Demokratik Tutum	-1,404	1,825
Otoriter Tutum	-0,615	-0,152
Aşırı Koruyucu Tutum	0,845	0,082
İzin Verici Tutum	0,102	-0,709

Tablo 3'te baba katılım ölçeği, ebeveyn tutum ölçeği ve alt boyutlarına ait Skewness ve Kurtosis değerleri verilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri -1,5 ile +1,5 arasında olduğu durumlarda veriler normal dağılımdan gelmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). İlgi ve yakınlık alt boyutu ile demokratik tutum alt boyutunun normal dağılım varsayımını karşılamadığı görülmüştür. Demografik değişkenlere ait gözlem değerlerine bakıldığında 30'un altında olduğu görülmüştür. Bu sebeple çalışmada parametrik olmayan testler kullanılmıştır.

Tablo 4. Araştırmaya Dahil Edilen Ölçekler ile Alt Boyutlarına İlişkin İstatistikler

	n	Ortalama	SS	Medyan	Minimum	Maximum
Baba Katılım Ölçeği	70	145,49	23,92	149,00	80,00	182,00
Keyfi Meşguliyet	70	63,41	12,47	65,00	31,00	85,00
İlgi ve Yakınlık	70	54,89	6,02	57,00	33,00	60,00
Temel Bakım	70	27,19	8,58	28,50	9,00	40,00
Ebeveyn Tutum Ölçeği						
Demokratik Tutum	70	28,14	10,66	25,00	17,00	65,00
Otoriter Tutum	70	48,69	3,97	49,00	39,00	55,00
Aşırı Koruyucu Tutum	70	17,86	5,95	17,00	10,00	34,00
İzin Verici Tutum	70	32,07	6,16	32,00	20,00	45,00

Tablo 4'te baba katılım ölçeği, ebeveyn tutum ölçeği ve alt boyutlarına ait sayısal verilere yer verilmiştir. Baba katılım ölçeğinden alınan puanların ortalama ve standart sapması $145,49 \pm 23,92$, medyan değeri 149, minimum değeri 80 ve maksimum değeri 182, keyfi meşguliyetten alınan puanların ortalama ve standart sapması $63,41 \pm 12,47$, medyan değeri 65, minimum değeri 31 ve maksimum değeri 85, ilgi ve yakınlıktan alınan puanların ortalama ve standart sapması $54,89 \pm 6,02$, medyan değeri 57, minimum değeri 33 ve maksimum değeri 60, temel bakımdan alınan puanların ortalama ve standart sapması $27,19 \pm 8,58$, medyan değeri 28,5, minimum değeri 9 ve maksimum değeri 40, demokratik tutumdan alınan puanların ortalama ve standart sapması $28,14 \pm 10,66$, medyan değeri 25, minimum değeri 17 ve maksimum değeri 65, otoriter tutumdan alınan puanların ortalama ve standart sapması $48,69 \pm 3,97$, medyan değeri 49,

minimum değeri 39 ve maksimum değeri 55, aşırı koruyucu tutumdan alınan puanların ortalama ve standart sapması $17,86 \pm 5,95$, medyan değeri 17, minimum değeri 10 ve maksimum değeri 34, izin verici tutumdan alınan puanların ortalama ve standart sapması $32,07 \pm 6,16$, medyan değeri 32, minimum değeri 20 ve maksimum değeri 45'tir. Ebeveyn tutum ölçeğinin toplam puanı alınmamaktadır alt boyutlarına ait istatistikler bulunmaktadır. Cronbach Alpha katsayısı; $0,00 < \alpha < 0,40$ olduğunda ölçek güvenilir değil, $0,40 < \alpha < 0,60$ olduğunda düşük güvenilirlikte, $0,60 < \alpha < 0,80$ olduğunda oldukça güvenilir, $0,80 < \alpha < 1,00$ olduğunda yüksek derecede güvenilir olarak yorumlanmaktadır (Tavakol & Dennick, 2011).

3.2. Babanın Çalışma Durumu ile Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

Tablo 1. Baba Katılım Ölçeği ile Babanın Çalışma Durumu Arasındaki Farklılığın Analizi

	Çalışma Durumu	n	Ortalama	SS	Medyan	Minimum	Maximum	Z	p
Baba Katılım Ölçeği	Özel	55	145,13	24,53	149,00	80,00	182,00	-0,007	0,994
	Kamu	15	146,80	22,28	151,00	104,00	181,00		
Keyfi Meşguliyet	Özel	55	63,33	12,90	65,00	31,00	85,00	-0,236	0,813
	Kamu	15	63,73	11,13	66,00	46,00	83,00		
İlgi ve Yakınlık	Özel	55	55,16	5,99	57,00	33,00	60,00	-0,911	0,363
	Kamu	15	53,87	6,21	57,00	40,00	60,00		
Temel Bakım	Özel	55	26,64	8,71	27,00	9,00	40,00	-0,910	0,363
	Kamu	15	29,20	8,05	32,00	14,00	38,00		

Mann-Whitney U Testi; $p < 0,05$

Tablo 5'e göre çalışma durumu ile baba katılım ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Ancak tablo incelendiğinde kamuda çalışan bireylerin baba katılımının daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.3. Baba Eğitim Durumu ile Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

Tablo 2. Baba Katılım Ölçeği ile Eğitim Düzeyi Arasındaki Farklılığın Analizi

	Eğitim Düzeyi	n	Ortalama	SS	Medyan	Minimum	Maximum	H	p
Baba Katılım Ölçeği	İlkokul ^a	8	137,50	23,18	146,00	99,00	167,00	6,944	0,031*
	Ortaokul/ Lise ^a	28	139,36	22,96	143,50	80,00	179,00		
	Ön lisans ve üzeri ^b	33	152,76	23,83	161,00	92,00	182,00		
Keyfi Meşguliyet	İlkokul ^a	8	57,38	14,36	56,00	38,00	75,00	10,347	0,006*
	Ortaokul/ Lise ^a	28	59,29	10,78	59,50	31,00	79,00		
	Ön lisans ve üzeri ^b	33	68,48	11,87	71,00	40,00	85,00		
İlgi ve Yakınlık	İlkokul	8	55,88	4,19	56,50	49,00	60,00	1,339	0,512
	Ortaokul/ Lise	28	53,86	7,09	57,00	33,00	60,00		
	Ön lisans ve üzeri	33	55,61	5,47	57,00	40,00	60,00		
Temel Bakım	İlkokul	8	24,25	8,48	24,50	11,00	35,00	2,948	0,229
	Ortaokul/ Lise	28	26,21	8,44	26,50	11,00	40,00		
	Ön lisans ve üzeri	33	28,67	8,81	31,00	9,00	40,00		
	Ön lisans ve üzeri	33	31,55	5,67	30,00	22,00	45,00		

Kruskal-Wallis H Testi; $p < 0,05$

*a,b harfleri Posthoc analizi sonucunu temsil etmektedir. Farklı harfler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmektedir. Aynı harfler arasında farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 6'ya göre eğitim düzeyi ile baba katılım ölçeği arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Eğitim düzeyi ön lisans ve üzeri olan bireylerin ($\bar{x}=152,76$; $ss=23,83$) baba katılımı eğitim düzeyi ilkököl ($\bar{x}=137,50$; $ss=23,18$) ve ortaokul/ lise düzeyinde olan bireylerden ($\bar{x}=139,36$; $ss=22,96$) daha yüksektir. Posthoc analizi sonucuna göre farklılık ön lisans ve üzeri eğitim seviyesi olan bireyler lehinedir. Eğitim düzeyi ile baba katılım ölçeği keyfi meşguliyet alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Eğitim düzeyi ön lisans ve üzeri olan bireylerin ($\bar{x}=68,48$; $ss=11,87$) keyfi meşguliyeti eğitim düzeyi ilkököl ($\bar{x}=57,38$; $ss=14,36$) ve ortaokul/ lise düzeyinde olan bireylerden ($\bar{x}=59,29$; $ss=10,78$) daha yüksektir. Posthoc analizi sonucuna göre farklılık ön lisans ve üzeri eğitim seviyesi olan bireyler lehinedir.

3.4. Çocuk Yaşı Değişkeni ile Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

Tablo 3. Baba Katılım Ölçeği ile Çocuk Yaşı Arasındaki Farklılığın Analizi

	Çocuk Yaşı	n	Ortalama	SS	Medyan	Minimum	Maximum	H	p
Baba Katılım Ölçeği	4	8	145,75	29,26	149,00	99,00	175,00	0,751	0,687
	5	32	147,37	23,50	150,00	80,00	181,00		
	6	30	143,40	23,58	145,00	84,00	182,00		
Keyfi Meşguliyet	4	8	63,75	17,34	69,50	38,00	80,00	0,469	0,791
	5	32	63,72	12,96	67,00	31,00	85,00		
	6	30	63,00	10,83	62,50	40,00	85,00		
İlgi ve Yakınlık	4	8	56,00	4,78	57,50	48,00	60,00	4,958	0,084
	5	32	56,09	5,44	58,00	37,00	60,00		
	6	30	53,30	6,67	55,50	33,00	60,00		
Temel Bakım	4	8	26,00	9,89	24,00	11,00	38,00	0,111	0,946
	5	32	27,56	8,79	29,00	9,00	40,00		
	6	30	27,10	8,27	29,00	11,00	38,00		

Kruskal-Wallis H Testi; $p<0,05$

*a,b harfleri Posthoc analizi sonucunu temsil etmektedir. Farklı harfler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmektedir. Aynı harfler arasında farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 7'ye göre çocuk yaşı ile baba katılım ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Ancak tablo incelendiğinde çocuğunun yaşı 5 olan bireylerin baba katılımı daha yüksektir.

3.5. Çocuk Cinsiyet Değişkeni ile Araştırmaya Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

Tablo 4. Baba katılım ölçeği ile çocuk cinsiyeti arasındaki farklılığın analizi

	Çocuk cinsiyet	n	Ortalama	SS	Medyan	Minimum	Maximum	t/Z*	p
Baba Katılım Ölçeği	Kız	34	148,97	22,10	155,50	80,00	175,00	1,188	0,239
	Erkek	36	142,19	25,40	143,50	84,00	182,00		
Keyfi Meşguliyet	Kız	34	65,24	11,41	68,50	31,00	80,00	1,191	0,238
	Erkek	36	61,69	13,32	61,50	38,00	85,00		
İlgi ve Yakınlık	Kız	34	56,09	5,77	58,50	37,00	60,00	-0,911	0,363
	Erkek	36	53,75	6,10	57,00	33,00	60,00		
Temel Bakım	Kız	34	27,65	8,13	29,50	9,00	40,00	0,435	0,665
	Erkek	36	26,75	9,08	27,00	11,00	40,00		

Independent-Samples t Testi; $p<0,05$

Tablo 8'e göre çocuk cinsiyeti ile baba katılım ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Ancak tablo incelendiğinde çocuğunun cinsiyeti kız olan bireylerin baba katılımı daha yüksektir.

3.6. Aile Tipi Değişkeni ile Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

Tablo 5. Baba Katılım Ölçeği ile Aile Tipi Arasındaki Farklılığın Analizi

	Aile tipi	n	Ortalama	SS	Medyan	Minimum	Maximum	H	p
Baba Katılım Ölçeği	Tek ebeveynli aile	6	148,17	34,65	159,00	92,00	179,00	4,997	0,083
	Çekirdek aile	52	148,13	22,36	151,00	84,00	182,00		
	Geniş aile	12	132,67	22,58	136,00	80,00	163,00		
Keyfi Meşguliyet	Tek ebeveynli aile ^a	6	64,17	15,47	66,00	40,00	79,00	10,382	0,006*
	Çekirdek aile ^a	52	65,73	11,60	66,50	39,00	85,00		
	Geniş aile ^b	12	53,00	9,93	55,50	31,00	68,00		
İlgi ve Yakınlık	Tek ebeveynli aile	6	52,50	8,69	56,50	40,00	60,00	3,468	0,177
	Çekirdek aile	52	55,73	5,32	57,00	33,00	60,00		
	Geniş aile	12	52,42	6,95	54,50	37,00	60,00		
Temel Bakım	Tek ebeveynli aile	6	31,50	12,05	36,50	9,00	40,00	2,785	0,248
	Çekirdek aile	52	26,67	8,02	27,50	11,00	38,00		
	Geniş aile	12	27,25	9,28	28,00	12,00	40,00		

Kruskal-Wallis H Testi; $p < 0,05$

*a,b harfleri Posthoc analizi sonucunu temsil etmektedir. Farklı harfler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmektedir. Aynı harfler arasında farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 9'a göre aile tipi ile baba katılım ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Ancak tablo incelendiğinde tek ebeveynli aile olan bireylerin baba katılımı daha yüksektir. Aile tipi ile baba katılım ölçeği keyfi meşguliyet alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır ($p < 0,05$). Çekirdek aile tipi olan bireylerin ($\bar{x}=65,73$; $ss=11,60$) keyfi meşguliyeti tek ebeveynli aile ($\bar{x}=64,17$; $ss=15,47$) ve geniş aile tipi olan bireylerden ($\bar{x}=53,00$; $ss=9,93$) daha yüksektir. Posthoc analizi sonucuna göre farklılık geniş ailede yaşayan bireylerden kaynaklanmaktadır.

3.7. Araştırmaya Dahil Edilen Ölçeklerin Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 10. Baba Katılım Ölçeği ve Ebeveyn Tutum Ölçeği Arasındaki İlişkinin Analizi

		1	2	3	4	5	6	7	8
Baba Katılım Ölçeği									
1- Baba Katılım Ölçeği	rh	1	,930	,831	,855	-,690	,180	-,202	-,102
	p		,001	,001	,001	,001	,135	,093	,402
2- Keyfi Meşguliyet	rh		1	,688	,656	-,618	,233	-,148	-,140
	p			,001	,001	,001	,052	,221	,249
3- İlgi ve Yakınlık	rh			1	,615	-,705	,136	-,266	-,016
	p				,001	,001	,263	,026	,894
4- Temel Bakım	rh				1	-,533	,069	-,162	-,070
	p					,001	,568	,181	,566
Ebeveyn Tutum Ölçeği									
5- Demokratik Tutum	rh					1	-,170	,233	-,009
	p						,160	,052	,941
6- Otoriter Tutum	rh						1	-,191	-,099
	p							,113	,417
7- Aşırı Koruyucu Tutum	rh							1	,186
	p								,123

8- İzin Verici Tutum

rh

1

p

Pearson Korelasyon Testi; $p < 0,05$

Baba katılım ölçeği ile ebeveyn tutumlarından demokratik tutum ($rh = -0,690$; $p < 0,001$) arasında orta düzeyde negatif bir ilişki saptanmıştır. Baba katılımı arttıkça demokratik tutum azalmaktadır. Öte yandan baba katılım ölçeği alt boyutlarından keyfi meşguliyet ile demokratik tutum ($rh = -0,618$; $p < 0,001$) arasında orta düzeyde negatif bir ilişki saptanmıştır. Keyfi meşguliyet arttıkça ilgi ve yakınlık ve temel bakım artmakta demokratik tutum azalmaktadır. İlgi ve yakınlık ile demokratik tutum ($rh = -0,705$; $p < 0,001$) arasında yüksek düzeyde negatif bir ilişki saptanmıştır. İlgi ve yakınlık ve temel bakım arttıkça demokratik tutum azalmaktadır. Temel bakım ile demokratik tutum arasında orta düzeyde negatif bir farklılık saptanmıştır ($rh = -0,533$; $p < 0,001$). Temel bakım arttıkça demokratik tutum azalmaktadır.

3.8. Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)'nin Baba Katılım Ölçeği (BAKÖ) Üzerindeki Yordayıcı Etkisine İlişkin Bulgular

Tablo 11. Ebeveyn Tutum Ölçeğinin Baba Katılım Ölçeği Üzerindeki Etkisi

	β	SE β	Beta	t	p değeri
(Constant)	186,530	32,032		5,823	<,001
Demokratik Tutum	-1,523	,206	-,679	-7,381	<,001
Otoriter Tutum	,315	,549	,052	,574	,568
Aşırı Koruyucu Tutum	-,061	,377	-,015	-,163	,871
İzin Verici Tutum	-,388	,351	-,100	-1,105	,273
	R^2	Adj. R^2	F	p	
	,491	,260	15,690	<,001	

Bağımlı Değişken: Baba Katılım Ölçeği

Tablo 11'de demokratik tutum, otoriter tutum, aşırı koruyucu tutum ve izin verici tutum alt boyutlarının baba katılımı üzerindeki etkisine ait çoklu regresyon analizi sonucuna yer verilmiştir. Alt boyutlar birlikte incelendiğinde demokratik tutum, otoriter tutum, aşırı koruyucu tutum ve izin verici tutum alt boyutlarının baba katılımı üzerindeki etkisi anlamlıdır ($F = 15,690$, $p < 0,001$). Alt boyutlar tek tek incelendiğinde yalnızca demokratik tutumun baba katılımı üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür ($t = -7,381$, $p < 0,001$). Demokratik tutumun baba katılımı üzerinde negatif etkisi bulunmaktadır ($\beta = -1,523$). Demokratik tutum, otoriter tutum, aşırı koruyucu tutum ve izin verici tutum alt boyutlarının baba katılımını açıklama oranı %26 olarak bulunmuştur (Adj. $R^2 = 0,260$).

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada okul öncesi dönemde ebeveyn tutumları ve demografik özelliklerin baba katılımı ile arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu inceleme babanın çalışma durumu, eğitim düzeyi, çocuğun yaşı, çocuğun cinsiyeti ve aile tipi demografik özellikleri ile baba katılım ölçeği ve ebeveyn tutum ölçeği puanlarının ilişkisine göre yapılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarına göre babanın eğitim seviyesi ve baba katılım ölçeğinin alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır. Eğitim seviyesi ön lisans ve üzeri olan baba katılımı düzeyinin, eğitim seviyesi ilkökul ve ortaokul/ lise seviyesinde olan bireylerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde babanın eğitim durumunun baba katılımında etkisi olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Mwoma, 2009; Tezel Şahin vd., 2017; Varol, 2022). Çalışmamızın bulgularına benzer olarak, Tezel Şahin ve diğerlerinin (2017) baba katılımı ile ilgili gerçekleştirmiş olduğu çalışmanın bulgularına göre eğitim seviyesi lisansüstü olan babaların, eğitim seviyesi lise ve altı olan babalara oranla

katılım oranları daha yüksektir. Babaların eğitim seviyesi yükseldikçe, çocukları hayvanat bahçesi, piknik ve parka götürme, çocuklarla sohbet etkinliği gerçekleştirme, çocuklara kitap okuma, çocuklarla oyun oynama gibi etkinliklerin daha fazla gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır (Tezel Şahin vd., 2017).

Çocuk yaşı değişkeni ile baba katılım ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanamamıştır ancak çocuğun yaşı 5 olan babaların katılım oranı daha yüksektir. Alanyazında çocuk yaşı ve baba katılımı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara bakıldığında çalışmaların farklı sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Alanyazında çocuğun yaşı küçüldükçe baba katılımının arttığı kanısına varan çalışmalar mevcuttur (De Luccie, 1995; Deleş & Kaytez, 2020; Garcia, 2014). Bunun yanı sıra bazı çalışmalarda baba katılımı ile çocuk yaşı arasında ilişkiselliğe rastlanmamıştır (Kennedy vd., 2015; Liberska vd., 2018).

Çocuk cinsiyeti ile baba katılımı ölçeği ve alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık tespit edilmese de kız çocuğuna sahip olan babaların katılım oranının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Alanyazın incelendiğinde çocuk cinsiyeti ve baba katılımı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaların sonuçlarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bazı araştırmalara göre babalar erkek çocuklarının yaşantısına kız çocuklarına oranla daha fazla katılım göstermekte iken (Aldous vd., 1998; Arslan & Demircioğlu, 2024; Harris & Morgan, 1991; Lamb, 2000; Torres vd., 2014), bazı araştırmalara göre ise baba katılımı ile çocuk cinsiyeti arasında ilişkinin olmadığı belirtilmiştir (Dubowitz vd., 2001; Meteyer & Perry-Jenkins, 2010; Roopnarine vd., 1995; Sımsıkı & Şendil, 2014; Tin & Alptekin, 2022).

Çalışmanın sonuçlarına göre aile tipi ile baba katılım ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Ancak tek ebeveynli aile tipine sahip olan babaların katılım oranının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tezel Şahin ve Özbey'e (2007) göre tek ebeveynli ailelerin sayısının artması sonucunda baba katılımı olumsuz olarak etkilenmekte ve tek ebeveynli olma unsuru baba katılımını zorlayıcı bir etken olarak görülmektedir. Ancak bu çalışmada tek ebeveynli ailelerde olmayan ebeveynin rolünün diğer ebeveyn tarafından yerine getirilmesinden dolayı tek ebeveynli ailelerde baba katılım oranının daha yüksek çıktığı düşünülmektedir.

Baba katılım ölçeği ile ebeveyn tutum ölçeği arasındaki ilişki incelendiğinde baba katılım ölçeği keyfi meşguliyet, ilgi ve yakınlık ve temel bakım alt boyutları ile ebeveyn tutumlarından demokratik tutum arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre baba katılımının alt boyutları olan keyfi meşguliyet (KM), ilgi ve yakınlık (İY) ile temel bakım (TB) arttıkça demokratik tutum azalmaktadır. Bu sonuç değerlendirildiğinde babaların kendilerini demokratik tutum sergileyen bir ebeveyn olarak değerlendirmelerine rağmen çocukla vakit geçirdikçe, bakım ve beslenmesi konusunda sorumluluk aldıkça bu tutumlarını devam ettiremedikleri düşünülebilir. Türk toplumunda bakım ve beslenme ihtiyaçlarının karışılması konusunda birinci ebeveyn olarak hala annen görülüyor olabilir. Paquette ve diğerlerinin (2000) gerçekleştirmiş olduğu çalışmanın bulgularına göre ise baba katılımı arttıkça demokratik tutumun da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu çalışmamızın bulguları ile farklılık göstermektedir. Yine Karabulut ve Şendil'in (2018) yapmış olduğu çalışmanın bulgularına göre demokratik ebeveyn tutumuna sahip olan babaların baba katılım ölçeğinin keyfi meşguliyet (KM), temel bakım (TB) ile ilgi ve yakınlık (İY) alt boyutlarından daha yüksek puanlar aldıkları ve daha çok katılım sergiledikleri tespit edilmiştir. Alanyazına göre demokratik tutumu benimseyen babaların çocukları ile oyun oynama, birlikte serbest zaman etkinlikleri gerçekleştirme, çocukların bakımında yer alma, çocuklara fiziksel ya da

sözel sevgi gösterme gibi durumlara daha fazla katılım gösterdikleri görülmüştür (Gaertner vd., 2007; Karabulut & Şendil, 2018; Sımsıkı, 2011). Öte yandan Gaertner vd. (2007) aşırı koruyucu tutuma sahip olan annelerin, babaların çocuğun yaşantısına katılıma durumlarına müdahil olarak baba katılımına olumsuz etkide bulduklarından bahsetmektedir. Bu durum, araştırmamızın baba katılımı arttıkça demokratik ebeveyn tutumunun azalması bulgusunu açıklayabilir. Araştırmamızın çalışma grubuna dahil olan babaların eşlerinin benimsediği tutum, dolaylı veya doğrudan bir şekilde babanın da benimsediği tutumu etkilemiş olabilir.

Çalışmada ebeveyn tutumlarının baba katılımı üzerinde yordayıcı etkisinin olup olmadığını tespit etmek üzere regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi sonuçlarına göre ebeveyn tutumlarının baba katılımı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ebeveyn Tutum Ölçeğinin demokratik tutum, otoriter tutum, aşırı koruyucu tutum ve izin verici tutum alt boyutları tek tek incelendiğinde ise sadece “demokratik tutum”un baba katılımı üzerinde yordayıcı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demokratik tutumu benimseyen aileler gerekli olduğunda belirli kurallar çerçevesinde çocuklarının olgun davranmasını beklerler. Demokratik ebeveynler çocuklarına karşı ilgili ve sevgi dolu yaklaşırlar ve çocuklarını birey olarak kabul ederek aile içerisinde bir karar alınacaksa çocuklarının da görüşünü alırlar (Baumrind, 1966; Karabulut Demir, 2007; Kırdoğan, Bekmez vd., 2024). Alanyazın incelendiğinde izin verici ve demokratik tutumu benimseyen babaların çocuklarına daha fazla duygusal destekte bulunduğu, fiziksel oyunlara daha fazla katıldıkları ve çocukları ile daha fazla empati kurdukları saptanmıştır (Paquette vd., 2000).

4.1. Öneriler

Alanyazın incelendiğinde baba katılımı ile ilgili yapılan çalışmaların genellikle eğitime katılım boyutunu inceleyerek gerçekleştirildiği görülmektedir. Baba katılımının birden fazla boyutu ve yordayıcısı vardır (Karabulut, 2017; Kurşun, 2019). Bu nedenle baba katılımının farklı boyutları hakkında yapılacak daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra eğitim seviyesi düşük olan babaların katılım oranlarının, eğitim seviyesi yüksek olan babalara oranla niçin daha fazla çıktığına yönelik araştırmaların sıklaştırılması ve baba katılımını arttırmak için çeşitli eğitim programların düzenlenmesi faydalı olacaktır.

Çalışmanın bulguları göz önüne alındığında gelecek çalışmalarda, annelerin benimsedikleri ebeveyn tutumlarını da öğrenerek baba katılımını daha kapsamlı değerlendirmek adına annelere de gerekli ölçeklerin uygulanması önerilebilir.

Yazar Katkı Beyanı:

1. Sibel YOLERİ: Veri analizi, ön taslak yazımı, düzenleme, danışmanlık ve denetim.

2. İrem KÖLEOĞLU: Veri toplama ve analizi, yazım ve düzenleme.

5. KAYNAKÇA

- Aldous, J., Mulligan, G. M., & Bjarnason, T. (1998). Fathering over time: What makes the difference? *Journal of Marriage and the Family*, 60, 809-820.
- Alibeyoğlu, T. (2009). *Baba Destek Programının (BADEP) babaların çocuk yetiştirme tutumları üzerindeki etkilerinin incelenmesi* (Tez No. 261690). [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Arslan, Z. G., & Demircioğlu, H. (2024). Baba katılımına sosyodemografik değişkenler ve toplumsal cinsiyet perspektifi üzerinden yaklaşım. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 39-58. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.1344238>
- Arslan, Ü., & Durmaz Kandaz, U. (2004). Babaların 3-6 yaş grubundaki çocukların eğitime ve bakımına katılım durumlarının psikososyal davranışlarına etkisi. I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi Kongre Kitabı.
- Atilla Demir, S., & Genç Çelebi, Ş. (2017). Tek ebeveynli ailelerin sorunları: Nitel bir araştırma. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 111-128. <https://doi.org/10.17828/yalovasosbil.333891>
- Aydoğdu, F., & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 570-587.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-908.
- Belli, M., Akçay Didişen, N., & Bal Yılmaz, H. (2020). Geçmişten günümüze değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine katkıları. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 366-371. <https://doi.org/10.34087/cbusbed.806798>
- Cabrera, N., Tamis-LeMonda, C. S., Bradley, R. H., Hofferth, S., & Lamb, M. E. (2000). Fatherhood in the twentyfirst century. *Child Development*, 71(1), 127-136.
- De Luccie, M. F. (1995). Mothers as gatekeepers: A model of maternal mediators of father involvement. *Journal of Genetic Psychology*, 156, 115-131.
- Deleş, B., & Kayteş, N. (2020). Okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ile baba katılım durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 24(84), 101-117.
- Dirik, G., Yorulmaz, O., & Karancı, A. N. (2014). Çocukluk dönemi ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi: Kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumları- çocuk formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25, 1-9.
- Dökmen, Z. Y. (2016). *Toplumsal cinsiyet*. Remzi Kitabevi.
- Dubowitz, H., Black, M. M., Cox, C. E., Kerr, M. A., Litrownik, A. J., Radhakrishna, A., & Runyan, D. K. (2001). Father involvement and children's functioning at age 6 years: A multisite study. *Child Maltreatment*, 6(4), 300-309. <https://doi.org/10.1177/1077559501006004003>
- Erdem, S. (2020). Baba katılımı ölçümünde yorumsamacı yaklaşımın yeri. *Akademik Hassasiyetler*, 7(13), 407-430.
- Gaertner, B. M., Spinrad, T. L., Eisenberg, N., & Greving, K. A. (2007). Parental childrearing attitudes as correlates of father involvement during infancy. *Journal of Marriage and Family*, 69, 962-976.
- Garcia Cueto, E., Rodriguez Diaz, F. J., Bringas Molleda, C., Lopez Cepero, J., Paino Quesada, S., & Rodriguez Franco, L. (2015). Development of the gender role attitudes scale (GRAS) among young Spanish people. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 15(1), 61-68.
- George, D., & Mallery, P. (2003). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*. 11.0 update (4. Baskı). Allyn & Bacon.
- Green, S. (2001). Creating a father friendly child care environment. *Child Care Centers Connections*. 10(1), 1-4.
- Güven, G. (2019). *3-6 yaş arasında çocuğu olan babaların eğitime katılım düzeylerini etkileyen etmenlerin belirlenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Doğu Akdeniz Üniversitesi.

- Harris, K. M., & Morgan, S. P. (1991). Fathers, sons, and daughters: Differential paternal involvement in parenting. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 531-544.
- Izci, B., & Jones, I. (2021). An exploratory study of Turkish fathers' involvement in the lives of their preschool aged children. *Early Years*, 41(2-3), 248-261.
- Juhari, R., Yaacob, S. N., & Talib, M. A. (2013). Father involvement among Malay muslims in Malaysia. *Journal of Family Issues*, 34(2), 208-227.
- Karabulut Demir, E. (2007). *Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)* (Tez No. 214208). [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Karabulut, D. H. (2017). Ergenlik döneminde çocuğu olan babaların baba katılımı ve eş destek düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 37(2), 1-17.
- Karabulut, H., & Şendil, G. (2018). Okul öncesi dönemdeki baba katılımının ebeveyn tutumlarına göre incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 2(3), 143-154. <https://doi.org/10.31461/ybpd.428414>
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kennedy, M., Betts, L., Dunn, T., Sonuga-Barke, E., & Underwood, J. (2015). Applying Pleck's model of paternal involvement to the study of preschool at tachment quality: A proof of concept study. *Early Child Development and Care*, 185, 601-613.
- Kıroğlan, N., Bekmez, E., Kara, Y., Çan, S., Demir, İ., & Uzungeliş Bıçakçı, A. (2024). Kavramsal açıdan ebeveyn tutumları. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 10(37), 13-23. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10498083>
- Kurşun, G. (2019). *Baba katılımı ve annelik bekliliği davranışının algılanan baba kabul-reddi ile ilişkisinin incelenmesi* (Tez No. 589100). [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kuruçırak, Ş. (2010). *4-12 aylık bebeği olan babaların, babalık rolü algısı ile bebek bakımına katılımı arasındaki ilişki* (Tez No. 266751). [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement. *Marriage & Family Review*, 29, 23-42.
- Lamb, M. E., Pleck, J. H., Charnov, E. L., & Levine, J. A. (1985). Paternal behaviour in humans. *American Zoologist*, 25(3), 883-894.
- Liberska, H., Deja, M., Starostecka, L., Janicka, M., Grudzin'ska, A., Wolska, A., & Dabek, K. (2018). Identity and crisis in evaluation in young fathers in relation to age of the child. *Health Psychology Report*, 6(2), 126-135. <https://doi.org/10.5114/hpr.2018.72411>
- Maccoby, E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of family: Parent-child interaction. E. M. Hetherington ve P. H. Mussen (Ed.), *Handbook of child psychology: Socialization, personality, and social development* (4. Baskı, s. 1-101). Wiley.
- Meteyer, K., & Perry Jenkins, M. (2010). Father involvement among working-class, dual earner couples. *Fathering*, 8(3), 379-403.
- Mwoma, B. T. (2009). *Paternal involvement in children's education: An implication of children's performance at preschool in Gucha district Kenya* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kenyatta University.
- Özcan, H. (1996). *İlköğretim öğrencilerinin özgüvenleri, akademik başarıları ve anne-baba tutumları arasındaki ilişkiler* (Tez No. 62192). [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Özyürek, A., Şalıcı, O., Mamiyev, D., Çekiç, İ., Sağlam, C., & Nazlı, B. (2018). Okul öncesi eğitimde baba katılımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 613-631. <https://doi.org/10.19171/uefad.505618>

- Palkovitz, R. (2002). Involved fathering and child development: Advancing our understanding of good fathering. C. S. Tamis-LeMonda ve N. Cabrera (Ed.), *In handbook of father involvement: Multidisciplinary perspectives* (s. 119-140). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Paquette, D., Bolte, C., Turcotte, G., Dubeau, D., & Bouchard, C. (2000). A new typology of fathering: Defining and associated variables. *Infant & Child Development*, 9(4), 213-230.
- Pekel Uludağlı, N. (2017). Baba katılımında etkili faktörler ve baba katılımının baba, anne ve çocuk açısından yararları. *Türk Psikoloji Yazarları*, 20(39), 70-88.
- Plantin, L., Mansson, S. V., & Kearney, J. (2003). Talking and doing fatherhood: On fatherhood and masculinity in Sweden and England. *Fathering: A journal of Theory, Research, and Practice about Men as Fathers*, 1(1), 3-26. <http://dx.doi.org/10.3149/fth.0101.3>
- Pleck, J. H. (2010). Paternal involvement: Revised conceptualization and theoretical linkages with child outcomes. M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (5. Baskı, s. 58-93). John Wiley & Sons.
- Poyraz, M. (2007). *Babaların babalık rolünü algulamalarıyla kendi ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 206901). [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Roopnarine, J. L., Brown, J., Riegraf, N. B., Crossley, D., Hossain, Z., & Webb, W. (1995). Father involvement in childcare and household work in common-law dual-earner and single-earner Jamaican families. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 16(1), 35-52. [https://doi.org/10.1016/0193-3973\(95\)90015-2](https://doi.org/10.1016/0193-3973(95)90015-2)
- Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F., & Bremberg, S. (2008). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: A systematic review of longitudinal studies. *Acta Paediatrica*, 97(2), 153-158.
- Semiz, S., & Ören, M. (2024). Okul öncesi dönemde baba kişiliği, babalık rolü algısı ve sosyal davranışlar: Baba katılımının aracı rolü. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 244-275.
- Sımsıkı, H. (2011). *Baba katılımının ebeveyn tutumu, bağlanma stili ve çift uyumu açısından incelenmesi*. (Tez No. 291638). [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Sımsıkı, H., & Şendil, G. (2014). Baba Katılım Ölçeği'nin (BAKÖ) geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 104-123.
- Şendil, T. G., Akyüz, D., & Aktaş, B. (2023). Ebeveyn Tutum Ölçeğinin (ETÖ) 7-11 yaş çocuklarının ebeveynleri için geçerlik sınama çalışması. *Psikoloji Çalışmaları*, 43(3), 467-498. <https://doi.org/10.26650/SP2022-1114227>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. Baskı). Allyn and Bacon.
- Tamis-LeMonda, C. S., Baumwell, L., & Cabrera, N. J. (2012). Fathers' role in children's language development. *Handbook of father involvement: Multidisciplinary perspectives*. Routledge.
- Tandon, M., Tillman, R., Spitznagel, E., & Luby, J. (2014). Parental warmth and risks of substance use in children with attention-deficit hyperactivity disorder. *Addiction Research & Theory*, 22(3), 239-250.
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53-55. <http://dx.doi.org/10.5116/ijme.4dfb.8dfd>
- Telli, A. A., & Özkan, H. (2016). 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 6(2), 127-134.
- Tezel Şahin, F., & Özbey, Ş. (2007). Aile eğitim programlarına baba katılımının önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 18(1), 39-49.
- Tezel Şahin, F., Akıncı Coşgun, A., & Aydın Kılıç, Z. N. (2017). Babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1), 319-343.
- Tin, A., & Alptekin, D. (2022). Tarihsel süreçte babalık deneyimlerinin toplumsal cinsiyet analizi. *Sosyoloji Dergisi*, 43, 155-191.

- Torres, N., Verissimo, M., Monteiro, L., Ribeiro, O., & Santos, A. J. (2014). Domains of father involvement, social competence and problem behaviour in preschool children. *Journal of Family Studies*, 20(3), 188-203. <https://doi.org/10.1080/13229400.2014.11082006>
- Uzun, H., & Baran, G. (2019). Babaların okul öncesi dönemdeki çocuklarıyla ilişkisinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 47-60. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.518207>
- Varol, Ş. N. (2022). *60-72 aylık çocukların prososyal davranışları ile babalarının anne bekkiliği algularının baba katılımı açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Wilson, K. R., & Prior, M. R. (2011). Father involvement and child well-being. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 47(7), 405-407.